

TYÖVOIMAN HYVÄKSIKÄYTTÖ JA IHMI SKAUPAN ENNALTAEHKÄISY

Natalia Ollus, OTT

Julkisten hankintojen neuvontayksikön seminaari

20.3.2018

h e u n i

European Institute for Crime Prevention and Control, affiliated with the United Nations

www.heuni.fi

European Institute for Crime Prevention and Control, affiliated with the United Nations

KOTIMAA 23.2.2018

Ihmiskauppa ennätyslukemissa - suurin osa Suomessa paljastuvista tapauksista koskee työperäistä ihmiskauppaa ESS

Apua hakevien ihmiskaupan uhrien määrä on kasvanut huomattavasti Rikosuhripäivystyksessä ja virallisessa auttamisjärjestelmässä.

Vähänkyrön ihmiskauppatuomio säilyi hovissa - suomalaisjohtajien työsyRJintätuomiot hylättiin

Vaasan hovioikeus on antanut tuomion Vähässäkyrössä vuosina 2008-2012 tapahtuneesta ihmiskaupasta. Kirgisialaisen työnjohtajan tuomio säilyi ennallaan, mutta yrityksen suomalaisjohtajien tuomiot hylättiin.

Kotimaa 20.11.2013 klo 10:42 | päivitetty 20.11.2013 klo 11:02

Ihmiskauppa tulee lähelle - Al teki 18-tuntisia työpäiviä Kalliossa

Suomessa ilmi tuleva ihmiskauppa liittyy usein pakkotyöhön. Bangladeshilainen Al tuli Suomeen hyvän työn perässä, mutta eli ravintolassa kuin vanki.

02.02.2017 08:00 [HANNA ANTILA](#) [SIRPA PÄIVINEN](#)

KOTIMAA 19.1.2018

Marjayrittäjä tuomittiin ihmiskaupasta - Oikeus: Käytti hyväkseen thaimaalaispoimijoiden turvatonta tilaa

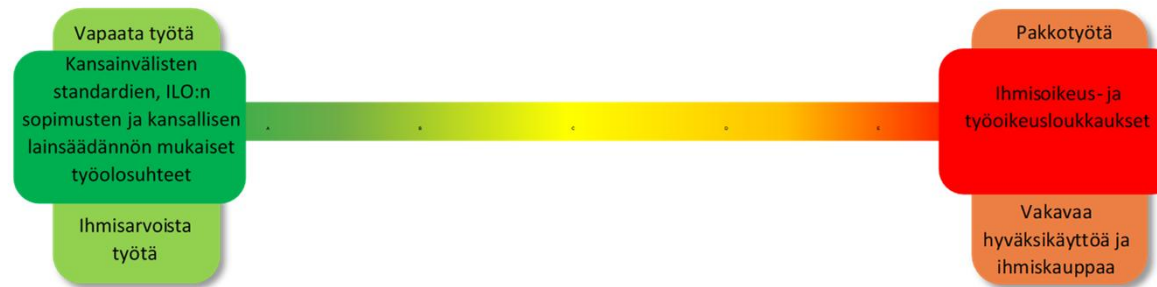
Ulkomaisen työvoiman hyväksikäyttö Suomessa

- ▶ Hyväksikäytetyt henkilöt tulevat eri puolilta maailmaa, kuten Aasiasta, Itä-Euroopasta ja Suomen lähialueilta.
- ▶ Palvelualat (ravintola-, siivoustyö), rakennusala, kausityö (maatalous ja puutarha-ala), myös teollisuudessa esiintynyt tapauksia
- ▶ Etenkin ulkomaalaistaustaiset työnantajat
  - Myös joitain järjestäytyneitä suomalaistaustaisia työnantajia
- ▶ Ensimmäinen ihmiskauppatuomio työperäisestä hyväksikäytöstä v. 2012 (vietnamilainen kynsistudio), sen jälkeen useita tuomiota

Hyväksikäytön piirteet

- ▶ Alipalkkaus ja palkkasyrjintä yleisin hyväksikäytön muoto
- ▶ Suulliset työsopimukset, kahdet työsopimukset
- ▶ Työntekijöiden kontrolloimista, vapaa-ajan rajoittamista
- ▶ Pelottelu poliisilla, työlupaviranomaisilla, "palauttamisella" kotimaahan
- ▶ Passin ja/tai pankkikortin haltuunotto
- ▶ Huonot asuinolot: monta henkilöä samassa pienessä tilassa, kohtuuton vuokra, vuokran vähennys palkasta
- ▶ Yleinen riippuvuus työnantajasta
  - Kielitaidottomuus, tietämättömyys oikeuksistaan

Hyväksikäytön jatkumo

- ▶ Hyväksikäytön muodot = lievemmistä vakavampiin tekoihin perustuva jatkumo
- ▶ Jos hyväksikäyttö on tarpeeksi vakavaa, voi kyseessä olla ihmiskauppa ja pakkotyö
- ▶ Päällekkäiset rikosnimikkeet, vaikea rajanveto – hyväksikäyttö kokonaisvaltaisena ilmiönä

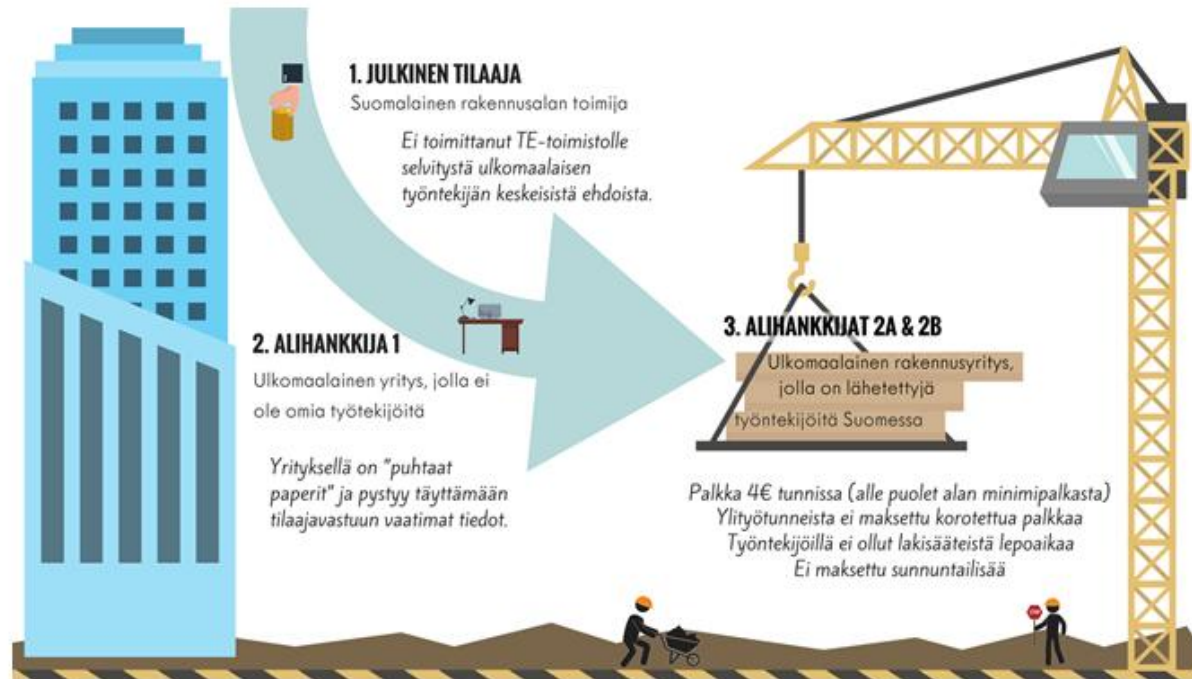
Rakenteellista hyväksikäyttöä

(Ollus 2016)

1. Toisaalta on häikäilemättömiä työnantajia, jotka tietoisesti hyväksikäyttävät työntekijöitään
  - Kilpailussa pärjääminen ja toimintatapa, johon liittyy myös työntekijän kiitollisuudenvelkaa ja suostumista huonoihin ehtoihin saadakseen jalansijaa Suomessa
2. Toisaalta on kyse rakenteellisesta ja laajemmasta ilmiöstä
  - Lailliset mutta työntekijän näkökulmasta epäedulliset (sopimus)käytännöt yhdistettynä (ulkomaalaisten) työntekijöiden heikkoon (neuvottelu) asemaan
  - Alihankinnan ongelmakohtat

Julkiset hankinnat ja hyväksikäyttö?

Esimerkki rakennusalalta työperäisestä hyväksikäytöstä

Lähde: Etelä-Suomen aluehallintoviraston työsuojelun vastuualue

Ulkomaalaistaustaisten siivoojien hyväksikäyttö entistä räikeämpää

Virolainen siivooja teki espoolaisissa päiväkodeissa ja kouluissa jopa 20-tuntisia työpäiviä. Erään kuukauden aikana Dagmar Mänd paiski yli 260 tuntia töitä, joista ylityötunteja 153. Ensimmäinen vapaapäivä koitti 41:n työpäivän jälkeen.

| Kotimaa 30.1.2013 klo 06:49 | päivitetty 11.10.2015 klo 17:19

Hyväksikäyttöön puuttuminen

- ▶ Riskit korostuvat alihankkijoita käytettäessä ja järjestäytymättömissä yrityksissä
- ▶ Julkisissa hankinnoissa tulee varmistaa asianmukainen toiminta työperäisen hyväksikäytön ja ihmiskaupan ehkäisemiseksi ja niihin reagoimiseksi

à Panostaminen sosiaalisen vastuun kysymyksiin arvioimalla riskejä ja ottamalla huomioon varokeinoja

OPAS

European Institute for Crime Prevention and Control, affiliated
with the United Nations

Govt.

Municipality subcontract cleaning of public schools

Contracts cover decent salaries

Company

Large company with a good reputation and collective bargaining agreements wins the contract

Sub-contracts other smaller cleaning companies

Sub-contracting

Sub-contracted company recruits cheap labour in Romania

On paper fine, - in reality exploitation

Vulnerable workers

Vulnerable workers do the job (underpaid and exploited)

OPAS YRITYKSILLE JA
TYÖNANTAJILLE
RISKIENHALLINTAAN
ERITYISESTI
ALIHANKINTAKETJUISSA

TYÖVOIMAN HYVÄSIKÄYTÖN JA
IHMISKAUPAN ENNALTAEHKÄISY
SUOMESSA

European Institute for Crime Prevention and Control, affiliated
with the United Nations

---

h e u n i

Esimerkkejä oppaasta

- ▶ Onko yritys sisällyttänyt vakiolausekkeen alihankinta- ja muiden kumppanien kanssa tehtäviin sopimuksiin, jolla varmistetaan nollatoleranssi työperäiseen hyväksikäytön ja ihmiskaupan osalta? Voiko yritys irtisanoa sopimuksen välittömästi, mikäli tätä lauseketta ei noudateta?
- ▶ Onko sopimuskumppaninne luvallista ketjuttaa annettua urakkaa, osaa siitä tai toimeksiantoa edelleen?
- ▶ Täytyykö toimeksiantoa suorittavien työntekijöiden olla omien sopimuskumppanien palkkaamia vai voivatko ne olla myös alihankkijoiden palkkaamia?

Julkistamistilaisuus 23.4.2018

Hyvää bisnestä vastuullisuudesta - kuinka hallita alihankinnan riskejä?

Työväline yrityksille ja työnantajille työvoiman hyväksikäytön ja ihmiskaupan ennaltaehkäisemiseksi Suomessa

Säätytalo, Snellmaninkatu 9-11,00170

Pyydämme ystävällisesti varaamaan henkilöllisyydistuksen Säätytalon kulunvalvontaa varten.
Sisäänpääsy ainoastaan ennakkoon ilmoittautuneille.

Yhteyshenkilö: Anni Lietonen (HEUNI) +358503272651 anni.lietonen@om.fi

Ilmoittautumiset 30.3. mennessä osoitteeseen <https://goo.gl/forms/8BYhT8gJD1TlqAN52>

Paikkoja on rajoitettu määrä.

Kiitos

natalia.ollus@om.fi

[@NataliaOllus](#)

www.heuni.fi

h e u n i

European Institute for Crime Prevention and Control, affiliated with the United Nations